

© KULTŪROS PAVELDO CENTRAS

Objekto įregistravimo Nr.:
MC 23487

VIETOVĖS (VIETOS) APRAŠAS

Kultūros vertybės kodas:
G124K21

*Aprašas: ATSKIRAS / BENDRAS / PAPILDOMAS

MC 424

(komplekso įregistravimo Nr.)

I. BENDRIEJI DUOMENYS

1. Pavadinimas *Parkas*
2. Vardas
3. Priklauso kompleksui *Joniškėlio dvaro sodyba*
4. Komplekso dalys
5. *Gyvenamoji vietovė: miestas, miestelis, kaimas *Joniškėlio*
6. Savivaldybė *Pasvalio r.* seniūnija *Joniškėlio*
7. Apskritis *Panevėžio*
8. *Situacija* *Š. ir š.r. sodybos dalys*
9. *Nuosavybė: valstybinė / privati
10. Valdytojas ir jo adresas *Lietuvos žemdirbystės instituto Joniškėlio bandymų stotis*
11. Panaudojimas *Rekreacijai*

II. APIBŪDINIMAS

1. Aplinka
2. Teritorijos paviršius *Parkas išsidėstęs nelygiame reljefe. Jam sukurti panaudotas Mažupės u. slėnis. R. dalyje pakeista upelio vaga, iškasti kanalai, dirbtinai supiltos salos*
3. Teritorijos plotas
4. Aprašymas *Kurtas II etapais: XVIII a. II pus. Suformuotas parko branduolys: centrinė, dominuojanti dalis (3/4 viso ploto) kairiajame Mažupės krante iki pagrindinės liepų alėjos. XIX a. 7-8 deš. r.ir v. dalys.*

Centrinė dalis - landšaftinio tipo parkas savo struktūra artimas miško parkui, kurio erdvėje vyrauja medžių grupės, o ši ribojama tiesių alėjų. Už rūmų atsiveria erdvė, kurios pakraščiuose auga atskiri medžiai - soliterai ar jų grupės (čia buvęs dvaro bitynas). Takų tinklas: pagrindinis takas vingiuoja aukštu Mažupės u. kranto pakraščiu į š. parko dalį, kur įsilieja į v. - r. Nuo šio pagr. tako nvingiuoja keletas atšakų iki didžiosios liepų alėjos, pereidamos į angliškąjį parką.

V.sodybos teritorijos pakraštį užima angliškasis parkas, turintis aiškų stačiakampio formos planą, kuriame dominuoja didelė pievos formuojama erdvė su pavieniais arba nedidelėmis grupėmis susodintais introdukuotais medžiais ir krūmais. Takų tinklas: išilgai šios parko dalies eina vienas takas, kuris ties parko dalies viduriu

šakojasi į keletą atšakų. Pagrindinę parko erdvę formuoja veja, kurioje auga pavieniai medžiai arba nedidelės retų, daugiausia introdukuotų medžių grupės.

R. dalyje išsidėstęs reguliarus suplanavimo vad. prancūziškasis parkas, kuriam būdingi geometrinių formų elementai - 2 dideli medžių ratai ir 2 pusračiai, suformuoti lygioje vejoje. Nuo vidurinėsios, pagrindinės parko dalies jis atskirtas tankia eglų alėja. Priešais medžių ratus (jie žymėjo šokių aikštelę) supilti pusapskritės formos kauburiai. Geometriniai parko elementai darniai sujungti su landšaftiniu būdu suplanuotomis parko dalimis.

Želdynai:

Alėjos: 1. Liepų alėja nuo rūmų vad. Naujaisiais iki oranžerijos v. dalyje. 2. Eglų alėja, skyrusi vad. prancūziškąjį sodą nuo centrinės parko dalies (nuo š. pakraščio iki parko vidurio. Atsodinta) 3. Įvažiavimo alėja, kuri sutampa su centrinių rūmų kompozicine ašimi. 5. V. parko dalį ribojanti lapuočių medžių alėja, kuri buvo vad. "slyvų alėja", nes ją anksčiau formavę įvairių rūšių slyvų medžiai (neišlikusi)

Angliškoje parke buvo 15 rūšių ąžuolų, vietinių veislių paprastieji: klevai, uosiai, ąžuolai, baltieji topoliai, iš spygliuočių: paprastosios eglės ir pušys. Introdukuotos veislės (daugiausia v. dalyje): europiniai ir sidabriniai maumedžiai, manžūriniai sibiriniai kėniai, veimutinės ir juodosios pušys, pilkasis riešutmedis, geltonžiedis kaštonas, glauštašakis ąžuolas, sidabrinis klevas, svyruoklinis uosis.

Gėlynai buvusiose vietose išnykę, nauji įrengti tik centrinėje dalyje, neatitinka buvusių nei forma nei asortimentu

Išnykę gėlynai:

1. Didžiulis apskritimo formos gėlynas priešais rūmus.
2. Du mažesni apskritimo formos gėlynai priešais oficiną ir rūmus, vad. naujaisiais.
3. Šalia rūmų, vad. naujaisiais, prie alyvų krūmais suformuotos žalios pavėsinės - trikampio formos gėlynas.
4. Virš ledainės suformuotoje kalvelėje - alpinariumas.
5. Už tako jungiančio rūmus, vad. senaisiais su rūmais vad. naujaisiais - trikampio formos bijūnų plotas.
6. Prie rūmų, vad. senaisiais už eglų eilės - ištęsto rombo formos vilkdalgių gėlynas.
7. Angliško parko viduryje ties tako posūkiu - apskritimo formos vasarinių gėlių gėlynas (kanos, cinijos, darželinis tabakas).
8. Apskritimo formos vasarinių gėlių gėlynas prieš oranžeriją.
9. Kairiajame aukštame Mažupės šlaite daugiamečių gėlių gėlynai

Vandenys:

Natūralūs: Mažupės upelis, pratekantis parku iš p. į š. ir tampantis pagrindiniu parko kompoziciniu elementu.

Upelio vaga buvo perkirsta tiesiu perkasu - grioviu ties parko viduriu, kurį prileidus vandens tarp jo ir upelio vagos susidarė dvi dirbtinės salos. (Neišlikę).

R. parko dalyje iškasti grioviai sujungti su kitu parko pakraščiu einančiu grioviu (be vandens, apaugę savaime išaugusiais medžiais). Kastinės kūdros: 3 buvo Mažupės deš. Pusėje, tačiau tik vienoje būdavo vandens (dabar tai tik žolių prižėlusios duobės.) V. Parko dalyje angliško parko pakraštyje iškasta keturkampio formos kūdra, kuri taip pat buvo maitinama iš griovių nutekančiu vandeniu. Už parko ribos gamybiniams tikslams ties r. ūkiniu sektoriumi užtventkas Mažupės upelis ir suformuotas tvenkinys (prie jo pastatytas vandens malūnas), kuris dabar virtęs pelkėta pieva. Parko teritoriją raižė sistema kastinių griovių, kurie buvo skirti vandens pertekliaus nutraukimui.

Mažosios architektūros formos:

Vartai (neiškikę):

1. Vartai prie keliuko į daržines.
2. Vartai š.r. sodybos kampe.
3. Mediniai nedideli varteliai tarp liepų ratų prancūziškoje parke.
4. 4 stulpų vartai ties įvažiavimu į centrinę sodybos dalį.

Suolai (neiškikę):

Suolai lietomis iš metalo kojomis, medinėmis sėdynėmis.

Tilteliai (neiškikę):

Per Mažupės u. buvo 3 mediniai tilteliai:

1. Tiltelis lengvomis baliustradomis, melsvai dažytas.
2. Lenktas "Kiniškasis" lengvų, grakščių formų tiltelis.
3. Medinis tiltelis. Jo abejose pusėse buvo sudėti laipteliai iš akmenų. 12 tiltelių per griovius (neiškikę).

Parkas iš 3 pusių - r., š., ir v. buvo apsuptas aukšta tvora mūriniais stulpais, tarpai tarp kurių užpildyti egliniais rąstais (neišlikusi).

5. *Būklė: gera / patenkinama / bloga
6. Sužalojimai ir jų priežastys
7. Kitos kultūros vertybės teritorijoje ir aplinkoje
8. Aplinką dako

III. ISTORINIAI DUOMENYS

1. Datavimas: metai amžius *Įkurtas XVIII a. pab., išplėstas XIX a. pab.*
  2. *Datavimo pagrindas: data objekte / pagal šaltinį / pagal tyrimus / pagal liudytojų parodymus
  3. Pagrindiniai duomenys
  4. Susijusi su asmenimis *Labiausiai parkas klestėjo XX. a. pr., kai dvare šeimininkavusi Karpienė buvo botanikė ir ypatingai rūpinosi parku.*
  5. Susijusi su įvykiais
  6. Padavimai, pasakojimai
  7. Tyrimai, tvarkymo darbai *Projektai: 1. N.Kazakevičiūtė. Bandymų stoties eksperimentinio ūkio parko išplanavimo projektas. TDP. AS. 1976 m. PRI archyvas F2 397 11. 2. J.Adomaitienė. Buv. Joniškėlio dvaro ansamblis. Bandymų stoties eksperimentinio ūkio parkas. Mažosios architektūros formos. TDP. Tomas III A. PRI archyvas 72-397-12. 3. Joniškėlio dvaro parkas. Mažosios archit. formos. TDP. AS dalis. III B. Autorė J.Adomaitienė. 1976 m. PRI archyvas F2 397 13.*
- Tyrimai: 1. E.Vaitulevičienė Buv. Joniškėlio dvaro parkas (istorinė menotyrinė apybraiža) 1975 m. PRI archyvas F5-1237. 2. E.Vaitulevičienė. Buv. Joniškėlio dvaro ansamblis (istoriniai meniniai tyrimai) 1974 m. PRI archyvas F5-951. 3. L.Čibiras. Želdinių tyrinėjimas. 1976 m. PRI archyvas F2 397 14*
8. Apmatavimai
  9. Kiti duomenys
  10. Pagrindiniai informacijos šaltiniai *1. Paminklo sauginė užduotis. Autorė S.Domanskienė. PRI. 1991 m. 2. Joniškėlio dvaro ansamblis. Istoriniai meniniai tyrimai. Autorė E.Vaitulevičienė. 1974 m. KPC archyvas F5, Ap 1, S.v. 473. 3. Joniškėlio dvaro parkas. Menotyrinė apybraiža. Autorė E.Vaitulevičienė. 1975 m.*

IV. KITI DUOMENYS

1. Kultūrinė vertė *Architektūrinė*
2. Klasifikavimo duomenys
3. Pastabos *Parko gėlynai suprojektuoti projekte (žr. III. 7 punktą 2.) neatitinka nei asortimentu nei forma aprašytų Joniškėlio dvaro parko menotyrinėje apybraižoje.*
4. *Aprašas užpildytas: vietovę apžiūrėjus / neapžiūrėjus *Žiūrėti III. 10 poziciją*
5. Aprašą užpildė: *I.Kačinskaitė, architektė*
6. Užpildymo data *1998 06 15*

*- reikalingą pabraukti